

УДК 334

І.Є. КОВАЛЬЧУК

старший викладач кафедри менеджменту та управління економічними процесами,

В.С. САВЧУК

магістр спеціальності 073 «Менеджмент»,

Мукачівський державний університет,

м. Мукачево, Україна

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ТЕОРЕТИЧНА ДЕФІНІЦІЯ ТА АЛГОТИМ ЙОГО ОЦІНЮВАННЯ В КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

В умовах формування глобальної економіки світу, а якщо говорити про Україну - то процесів європейської економічної інтеграції, - сьогодні сміло можна констатувати факт про надзвичайно стрімке загострення конкуренції між вітчизняними та закордонними суб'єктами ринкової соціально-економічної системи за території збуту відповідних товарів та послуг. Особливо цей факт простежується після підписання та ратифікації в 2016-17рр. «Поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі» між Україною та Євросоюзом. Очікування були надзвичайно оптимістичними, однак реально ситуація бажала би бути набагато кращою, особливо, враховуючи, що на українському ринку зросла чимала кількість іноземних експортерів, в яких якість продукції відповідає кращим світовим стандартам за ціною наближеної до вітчизняного виробника, а якість останнього (у більшості випадків) не відповідає навіть українським стандартам. Проте, це не є предметом даного наукового дослідження, тому особливої уваги на аналіз показників внутрішнього ринку й зовнішньоекономічної діяльності не будемо звертати увагу (для цього є окремі присвячені наукові роботи та статистичні дослідження – [1-4]). В той же час, вважаємо, що враховуючи вище сказані умови, які склалися на території України для суб'єктів малого, середнього та великого бізнесу - набуває надзвичайної актуальності дослідження щодо правильності розуміння дефініції «конкурентоспроможність підприємства», а також алгоритм його оцінювання. Запропоноване є вельми важливим, так як на основі правильного розуміння зазначених явищ, буде залежати наскільки ефективно менеджери вітчизняних підприємств вибудовуватимуть стратегічні вектори управління бізнесом в системі міжнародних економічних відносин України та світу загалом, а також міжнародної економічної інтеграції з ЄС зокрема.

Найбільш визнаний економіст по напрямку економічної конкуренції - професор М. Портер - під поняттям конкурентоспроможність підприємства розуміє «властивість, що характеризує здатність суб'єкта ринкових відносин успішно діяти на визначеному ринку поряд з аналогічними конкуруючими суб'єктами ринку» [5]. Австрійський же економіст, який також має світове визнання і у свій час в 1909-1911 роках працював професором у Чернівецькому університеті (наразі Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича) – Й. Шумпетер – під поняттям конкурентоспроможності підприємства розуміє «повсякчасні нововведення в діяльність, що забезпечують здатність фірми та товарів реалізованих нею займати визначену ринкову нішу» [6, с. 54]. Неможна не оминати і визначення вітчизняного сучасного вченого, який визначився як один з найкращих Голова Національної комісії регулювання електроенергетики України - С. Тітенко - який конкурентоспроможність підприємства трактує як «здатність підприємства брати участь у боротьбі з іншими виробниками та постачальниками аналогічної продукції на ринку, що виливається у більш вищому ступені задоволення потреб суспільства через організацію ефективнішої виробничої діяльності» [7, с. 157]. Вчена І. Васютіна конкурентоспроможність підприємства розглядає з позиції порівняльної характеристики підприємства, «що визначається комплексністю і відображає його переваги на ринку

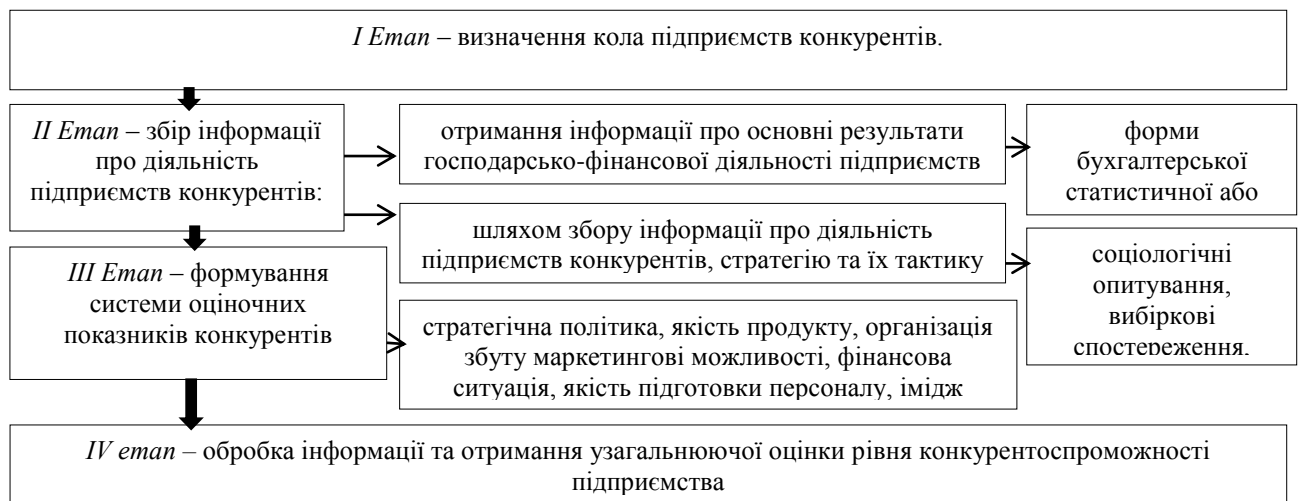
відносно інших об'єктів у визначеному часовому проміжку» [8, с. 115]. Вважаємо, що найбільш правильним визначенням саме для українських реалій, слугує визначення З. Шершньова та С.Оборської, де під конкурентоспроможністю підприємства розуміється «рівень компетенції підприємства порівняно з конкурентами в акумулюванні та використанні складових виробничого потенціалу, що відображається в таких результативних показниках, як якість продукції, прибутковість, продуктивність тощо» [9, с. 66].

З проведеного аналізу щодо поглядів вчених у контексті дефініції «конкурентоспроможність підприємства», вбачаємо, що єдиних поглядів на дане тлумачення немає. Але це не означає, що вони є хибними. Це тільки дає підстави констатувати, що кожен погляд вирішує яку не будь проблему, котра присутня у відповідному місті, часі та відповідає складеним умовам внутрішнього та зовнішнього середовища. Тому, важливо розглянути позицію Л. Нагірної, яка конкурентоспроможність підприємства оцінює через такі наукові підходи - компаративного аналізу, ресурсного, поєднання двох попередніх та системного (рис. 1).

Рис. 1. Наукові підходи конкурентоспроможності підприємства на основі Л. Нагірної і Т. Воранюк [10, с. 136-141; 11, с. 31]

Алгоритм оцінювання конкурентоспроможності підприємства є надзвичайно важливим етапом роботи менеджерів з маркетингового відділів, а тому на онові наукової праці Л. та Н. Чорної спробуємо графічно представити методику оцінки досліджуваної проблеми, яка розглядається на даній конференції в місті Мукачеві (рис. 2)

Рис. 2. Методика оцінки конкурентоспроможності підприємства

Побудовано автором на основі [12, с. 17-18]

Отже, на основі проведеного теоретичного дослідження з питання визначення дефініції конкурентоспроможності підприємства і його алгоритму оцінювання, хочемо наголосити особливу увагу для представників бізнес-сектору - використання цих та інших інструментів фундаментального значення з економічних наук у власній системі підприємництва, - є і буде тим важливим конкурентним початком успішності діяльності Вашої компанії на будь-якому ринку, який дозволить максимізувати прибутки як тепер, так і в перспективі. А що стосується взаємовідносин з ринком ЄС, то тут відкриваються чи малі можливості прибуткової діяльності, де є скасовані увізні мита по більшості товарів (а саме 99% тарифних ліній), де діють цивілізовані (рівні) умови конкуренції, потенційність підвищення попиту на українську продукцію (при дотриманні стандартів європейської якості та додачі певної родзинки у Ваш товар чи послугу), покращення доступу до якісних ресурсів імпорту за здешевленою ціною (із-за скасування ввізного мита) та багато іншого. Отож, глибинне і вміле користування теорією менеджменту - дає всі підстави для результативної практики у системі сучасного господарювання бізнес-сектору.

Список використаних джерел:

1. Ковач К. Наслідки для економіки України від уведення в дію зони вільної торгівлі з Європейський Союзом [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/10012/1/23.pdf>
2. Позитивні та негативні наслідки зони вільної торгівлі між Україною та ЄС [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.slovoidilo.ua/2016/01/12/infografika/ekonomika/pozytyvni-ta-nehatyvni-naslidky-zony-vilnoyi-torhivli-mizh-ukrayinoyu-ta-yes>
3. 15 наслідків створення Зони вільної торгівлі з ЄС для українських агровиробників – Інститут аграрної економіки [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.iae.org.ua/presscentre/presrelease/523-15-.html>
4. Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі товарами (1996-2018). Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі послугами. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Porter M.E. The Competitive Advantage of Nations; URL: http://AAwww.economie.ens.fr/IMG/pdf/Aporter_r990?_the_competitive_advantage_of_nations.pdf

6. Шумпетер Й. *Капіталізм, соціалізм и демократія*. М: Економіка, 1995; С. 151
7. Тітенко З.М. До питання вивчення теоретичних основ конкурентоспроможності підприємств; *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. № 3. С. 156-158
8. Васютіна І.О. *Теоретичні аспекти конкурентоспроможності підприємств. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2011. № 5. С. 114-118
9. Шершньова З. Є., Оборська С. В. *Стратегічне управління: навч. посібник*. Київ: КНЕУ, 1999. 384 с.
10. Нагірна Л.В. До аналізу конкурентоспроможності підприємств та понять, що визначають рівень її реалізації. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2010. №4. С. 136-141
11. Воронюк Т.А. *Формування механізму управління конкурентоспроможністю підприємств ресторанного господарства. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08;00;04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» Чернівецький національний університет ім; Ю.Федьковича; Чернівці; – Одеська національна академія харчових технологій, Одеса, 2019. – с. 213.*
12. Чорна Л.О. *Стратегічне управління конкурентоспроможністю підприємства – система взаємозв'язку якісних та кількісних показників розвитку / Л.О. Чорна, Н.Ю. Чорна // Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 3. С.15-18

УДК 338:658

В.В. КОЗИК

кандидат економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки підприємства та інвестицій,

Т.О. ПЕТРУШКА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки підприємства та інвестицій,

І.З. КРЕТ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки підприємства та інвестицій,
Національний університет «Львівська політехніка»,
м. Львів, Україна

ГРУПУВАННЯ ЗАХОДІВ З РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЧИННИКІВ, ЯКІ ЙОГО СТИМУЛЮЮТЬ

Конкурентоспроможність підприємств суттєвою мірою залежить від питомих витрат ресурсів, які підприємства несуть у процесі виробництва і збуту продукції. Тому важливим напрямом підвищення конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності та, відповідно, зростання їх фінансових результатів є зниження у них питомих витрат використовуваних виробничих ресурсів. Реалізація цього завдання досягається за рахунок впровадження комплексу заходів із ресурсозбереження на підприємствах [1, с. 141-143 ; 2, с. 7-10; 3, с. 79-84], зокрема, завдяки ресурсозберігаючим технологічним змінам [4, с. 18-25]. Таке впровадження, серед іншого, дає змогу підвищити як ефективність господарської діяльності підприємств, так і ступінь їх економічної стійкості та адаптованості до змін [5, с. 3529].

На теперішній час багатьом вітчизняним підприємствам є властивими значні питомі витрати ресурсів на виробництво продукції, зокрема її висока енергоємність. У зв'язку з цим, значну актуальність набуває питання впровадження на підприємствах ресурсозберігаючих засобів праці та технологічних процесів. Однак, впровадження на

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>